

Chambre des Représentants

20 JANVIER 1953.

PROPOSITION DE LOI

revisant les dispositions de l'arrêté du Régent du 18 septembre 1945 relatif à l'épargne de la femme mariée et du mineur d'âge, et les articles 23bis, ter et quinque de la loi du 16 mars 1865 créant la Caisse Générale d'Epargne et de Retraite.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Dès le 10 février 1900 on introduisit dans la loi du 16 mars 1865 instituant une Caisse Générale d'Epargne et de Retraite les articles 23bis, 23ter et 23quater concernant l'épargne de la femme mariée et du mineur d'âge.

Si les articles nouveaux prévoyaient la possibilité pour la femme mariée de se faire ouvrir un compte à la Caisse d'Epargne sans l'assistance de son mari, ils limitaient cependant le montant des sommes qu'elle pouvait retirer sans l'autorisation de celui-ci. Cette somme ne dépassant pas 100 francs, ces dispositions furent revues le 23 juillet 1923 et le montant de la somme porté à 500 francs. Le 18 septembre 1945, s'appuyant sur une délibération du Conseil Général de la Caisse d'Epargne et de Retraite du 29 octobre 1942, le Régent prit un arrêté portant le montant du retrait de 500 à 1.000 francs.

Depuis lors plus rien ne fut changé aux dispositions de la loi; il nous paraît que non seulement cette somme devrait être augmentée mais que la femme mariée disposant d'un livret devrait pouvoir disposer des sommes qui y sont déposées sans restriction aucune.

Pour donner au changement que nous proposons tout son sens, il faut le relier à l'article 224a du Code civil qui s'exprime ainsi : « A peine de nullité de toute clause contraire insérée au contrat de mariage, les produits du travail de la femme qui exerce une profession distincte de celle de son mari et les économies en provenant, constituent à son profit des biens réservés. »

Kamer der Volksvertegenwoordigers

20 JANUARI 1953.

WETSVOORSTEL

tot herziening van de bepalingen van het besluit van de Regent van 18 September 1945 betreffende het sparen van de gehuwde vrouw en van de minderjarige, en van artikelen 23bis, ter en quinque der wet van 16 Maart 1865, houdende oprichting van een Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Reeds op 10 Februari 1900 werden in de wet van 16 Maart 1865, houdende oprichting van een Algemene Spaar- en Lijfrentekas, de artikelen 23bis, 23ter en 23quater, betreffende het sparen van de gehuwde vrouw en van de minderjarige, ingevoegd.

Zo de nieuwe artikelen de mogelijkheid voor de gehuwde vrouw voorzagen, zich bij de Spaarkas een rekening te laten openen zonder bijstand van haar man, toch beperkten zij het bedrag der sommen die zij zonder machtiging van deze laatste kon terugnemen. Daar dit bedrag 100 frank niet overtrof, werden de bepalingen op 23 Juli 1923 herzien, en bedoeld bedrag werd gebracht op 500 frank. Op 18 September 1945, zich steunende op een beraadslaging van de Algemene Raad van de Spaar- en Lijfrentekas van 29 October 1942, nam de Regent een besluit waarbij het bedrag van de terugneming van 500 op 1.000 frank werd gebracht.

Sedertdien werd aan de bepalingen der wet niets meer gewijzigd. Het lijkt ons echter dat dit bedrag niet alleen dient verhoogd, maar dat de gehuwde vrouw die een spaarboekje bezit, over de inlagen zou moeten kunnen beschikken zonder enige beperking.

Om aan de wijziging welke wij voorstellen haar volle betekenis te geven, dient ze in verband gebracht met artikel 224a van het Burgerlijk Wetboek, dat luidt als volgt : « Met nietigheid van elke strijdige in de huwelijks-overeenkomst opgenomen bepaling, maken de opbrengsten van de arbeid der vrouw, die een van het beroep van haar man onderscheiden beroep uitoefent, alsmede het daarvan komende spaargeld, te haren behoefte voorbehouden goederen uit. »

L'article 224b dit : « Seule la femme mariée a l'administration et la jouissance de ses biens mobiliers et immobiliers; elle peut, sans l'autorisation de son mari, engager, hypothéquer, aliéner à titre onéreux les biens acquis ainsi et en disposer à titre gratuit dans l'intérêt du ménage ou pour l'établissement des enfants communs. »

On pourra toujours objecter que les sommes déposées au compte de la Caisse d'Épargne par une femme mariée, ne peuvent être assimilées complètement aux biens réservés. En effet, rien n'indique qu'une femme ne peut déposer sur ce livret que l'argent qui provient d'un gain personnel. Cependant il ne serait pas difficile de faire la démonstration que cet argent peut être aussi considéré comme bien réservé, parce qu'il provient des économies que la femme a pu réaliser par son travail dans le ménage et aussi sur un salaire gagné au dehors car lorsqu'il s'agit des ouvrières les deux tâches se cumulent.

La tendance actuelle qui s'exprime dans les propositions de réforme du code civil est d'admettre que le travail ménager a une valeur économique en soi et qu'il faudrait trouver sous une forme quelconque le moyen de le considérer comme une part du revenu familial. Dans le code civil suédois le droit de la femme sur les biens du ménage et sur les gains du mari sont conçus en fonction de cette considération.

Si nous admettons ces prémisses, il est inconcevable que la femme puisse disposer de ses biens réservés lorsqu'elle travaille en dehors du ménage et qu'elle soit empêchée de disposer d'économies dues à son travail dans la maison ou à son travail cumulé dans la maison ou en dehors. C'est si vrai que le législateur lui a permis de percevoir une part de son épargne sans l'autorisation de son mari. En donnant cette autorisation il admettait du même coup que la femme avait le droit de disposer de ses biens mais, conservant la conception prédominante dans le code civil, il limitait ce droit en le chiffrant.

Si l'on y avait bien réfléchi, cette limitation du droit de la femme mariée vivant sous le régime de la communauté légale aurait dû disparaître au moment où l'on a voté la loi sur les biens réservés. Rien ne dit en effet qu'une femme qui travaille en même temps que son mari, et c'est le cas pour toutes les femmes qui font un travail manuel, ne songe à s'ouvrir un compte à la Caisse d'Épargne pour y déposer les économies qu'elle peut faire dans le ménage grâce à son travail rémunéré. Dans la généralité des cas où les époux occupent des situations modestes, la femme n'aura pas l'idée de s'ouvrir un compte banque qui lui permettrait de traiter ses avoirs comme des biens réservés. C'est donc la femme travailleuse, parmi les plus humbles qui est privée du droit que le code civil accorde désormais à celles qui ayant une profession libérale ou un commerce, s'ouvrent un compte-chèque ou un compte en banque qu'elles peuvent manipuler sans autre limite que leur volonté et les lois qui régissent les tractations.

Nous proposons donc pour en finir avec cette limitation de droit qui ne concerne en fait que les travailleuses modestes de supprimer toute limitation des sommes retirées par une femme mariée, titulaire d'un livret quel que soit le régime matrimonial.

L'opposition qui paraît exister entre ces dispositions

Artikel 224b luidt : « Alleen de vrouw heeft het beheer over en het genot van de haar voorbehouden goederen; zij mag die alleen gebruiken voor verkrijgingen van roerende en onroerende goederen; zij mag, zonder toestemming van haar man, de aldus verkregen goederen verhuren, verpanden, onder een bezwarende titel vervreemden, en daarover kosteloos beschikken voor de instelling der gemeenschappelijke kinderen. »

Er zal altijd kunnen opgeworpen worden, dat de op rekening van de Spaarkas door een gehuwde vrouw gestorte sommen niet volkomen kunnen gelijkgesteld worden met voorbehouden goederen. Niets wijst er inderdaad op, dat een gehuwde vrouw op dit spaarboekje slechts de gelden mag laten inschrijven die voortkomen van een persoonlijke verdienste. Het zal echter niet moeilijk vallen het bewijs er van te leveren dat deze gelden ook kunnen beschouwd worden als zijnde een voorbehouden goed, daar zij voortspruiten uit besparingen, welke de vrouw wist te verwezenlijken door haar arbeid in het huishouden en tevens door een buitenshuis verdiend loon, want als het werksters geldt, gaan beide taken samen.

Volgens de tegenwoordige strekking, welke tot uiting komt in de voorstellen tot hervorming van het Burgerlijk Wetboek, wordt de intrinsieke economische waarde van de huishoudelijke arbeid erkend en moet, in om het even welke vorm, een middel worden gevonden om bedoelde arbeid te beschouwen als een aandeel van het gezinsinkomen. In het Zweeds burgerlijk wetboek is het recht van de vrouw op de goederen van het gezin en op de winsten van de man opgevat in overeenstemming met die overweging.

Zo wij deze stellingen aannemen, wordt het ondenkbaar dat de vrouw over haar voorbehouden goederen kan beschikken wanneer zij buiten het gezin werkt en dat zij zou verhinderd worden over spaargelden te beschikken die zij verwierf door haar werk thuis of thuis en buitenshuis samen. Dit is zo waar, dat de wetgever haar gemachtigd heeft om een deel van haar spaargelden te innen zonder de machtiging van haar man. Door bedoelde machtiging te verlenen erkende hij tevens dat de vrouw het recht had om over haar goederen te beschikken, doch hij beperkte dat recht tot een bepaald bedrag om de in het Burgerlijk Wetboek overwegende opvatting te behouden.

Had men er goed over nagedacht, dan had dergelijke beperking van het recht van de gehuwde vrouw onder het stelsel van de wettelijke huwelijksgemeenschap moeten verdwijnen toen de wet op de voorbehouden goederen werd goedgekeurd. Er wordt immers nergens gezegd dat een vrouw, die tegelijkertijd werkt als haar man, wat het geval is bij alle vrouwen die handenarbeid verrichten, er niet aan denkt zich een rekening te laten openen bij de Spaarkas om er de opbrengst van de spaarpenningen te deponeren die zij in het gezin kan verwezenlijken dank zij haar bezoldigd werk. Meestal wanneer de echtgenoten bescheiden betrekkingen bekleden zal de vrouw er niet aan denken zich een bankrekening te laten openen, waarmede het haar mogelijk is haar tegoed te gebruiken als voorbehouden goederen. Het is dus juist de arbeidzame vrouw, die onder de nederigste wordt gerekend, die beroofd is van het recht dat door het Burgerlijk Wetboek voortaan verleend wordt aan de vrouwen die een vrij beroep uitoefenen of handel drijven om zich een bank- op postcheckrekening te laten openen waarover zij mogen beschikken zonder enige andere beperking dan haar eigen wil of de wetten op de bedoelde verrichtingen.

Om een einde te maken aan dergelijke beperking van een recht, die feitelijk alleen de werkneemsters met een gering inkomen betreft, stellen wij voor elke beperking van de bedragen die opgevraagd worden door een gehuwde vrouw, houdster van een spaarboekje, af te schaffen, welk het huwelijksstelsel ook moge zijn.

De schijnbare tegenstelling tussen onderstaande nieuwe

nouvelles et le code civil existe en fait aussi pour les biens réservés et l'on a cependant passé outre.

Pour permettre à la femme mariée de disposer de ses économies déposées à la Caisse d'épargne, l'arrêté du 18 septembre 1945 et la loi de 1865 créant la Caisse d'Epargne et de Retraite doivent être modifiés. La disposition de l'arrêté du Régent du 18 septembre 1945 fixant à mille francs la somme que la femme mariée peut retirer de son livret sans l'autorisation de son mari est supprimée.

Le texte de l'article 23bis de la loi doit être remplacé par le texte suivant : « La femme mariée a le droit sans l'assistance de son mari de retirer les sommes inscrites au livret ainsi ouvert et de disposer de ces sommes pour les besoins du ménage. Les remboursements sont effectués exclusivement par le bureau d'immatriculation du livret ou à son intervention ».

Nous avons cru bon de modifier le montant de la somme non susceptible de saisie de la part des créanciers du mari en la portant de 5 à 10.000 francs. La disposition correspondante de l'arrêté du Régent et la même disposition de l'article 23bis seraient modifiées comme suit : « Pendant la durée du mariage et à concurrence de 10.000 francs les sommes inscrites au livret de la femme ne sont pas susceptibles de saisie de la part des créanciers du mari, à moins que ceux-ci ne prouvent que les dettes dont ils poursuivent le paiement ont été contractées pour les besoins du ménage ».

Puisque la femme aura la libre disposition des sommes déposées par elle sur son livret, le second paragraphe de l'article 23ter sera rédigé comme suit : « En cas d'interdiction, d'absence ou d'empêchement du mari, le Juge de Paix peut, à concurrence de la somme qu'il déterminera d'après les circonstances, autoriser la femme à retirer les fonds déposés par son mari ».

L'article 23quinque est modifié comme suit : « L'opposition visée à l'article 23quater sera faite, poursuivie et jugée d'après les règles de la procédure de droit commun, sauf les dérogations suivantes :

« L'exploit d'opposition sera notifié au Directeur Général de la Caisse et mentionnera, à peine de nullité, la qualité en laquelle agit l'opposant, ainsi que les nom, prénoms, lieu et date de naissance du mineur.

» Dans la huitaine de la date de signification de l'exploit, l'opposant sera tenu, sous peine de nullité de son opposition, d'assigner en validité le mineur et de dénoncer la demande en validité au directeur général de la Caisse.

» Le délai pour faire opposition ou pour interjeter appel sera de huit jours à partir de la notification du jugement, celui pour se pourvoir en Cassation de quinze jours.

» La décision qui aura acquis l'autorité de la chose jugée sera notifiée au Directeur Général de la Caisse.

» Les notifications au Directeur Général de la Caisse pourront être faites par lettre recommandée à la poste. »

bepalingen en het Burgerlijk Wetboek bestaat feitelijk ook voor de voorbehouden goederen, en nochtans werd er van afgezien.

Om de gehuwde vrouw in de gelijkheid te stellen over haar bij de Spaarkas gedeponeerde spaarpenningen te beschikken, moeten het besluit van 18 September 1945 en de wet van 1865 houdende oprichting van de Spaar- en Lijfrentekas worden gewijzigd. De bepaling van het besluit van de Regent van 18 September 1945, waarbij het bedrag, dat de gehuwde vrouw van haar boekje mag terugnemen zonder de machtiging van haar man, vastgesteld is op duizend frank, wordt ingetrokken.

De tekst van artikel 23bis van de wet moet worden vervangen door de volgende tekst : « De gehuwde vrouw heeft het recht, zonder bijstand van haar man, de op dit boekje ingeschreven sommen terug te nemen en over die sommen te beschikken voor de behoeften van de huishouding. De terugbetalingen worden uitsluitend door het kantoor van inschrijving van het spaarboekje, of ter bemiddeling daarvan, gedaan ».

Wij hebben gemeend het bedrag te moeten wijzigen van de som, die niet vatbaar is voor beslag vanwege de schuldeisers van de man, en dit van 5.000 frank op 10.000 frank te brengen. De overeenstemmende bepaling van het besluit van de Regent en dezelfde bepaling van artikel 23bis zouden worden gewijzigd als volgt : « Gedurende het huwelijk, en tot een bedrag van 10.000 frank, kan op de sommen, in het spaarboekje van de vrouw ingeschreven, geen beslag gelegd worden door de schuldeisers van de man, tenware door hen bewezen werd, dat de schulden, waarvan zij de betaling eisen, voor huishoudelijke behoeften werden aangegaan. »

Daar de vrouw de vrije beschikking heeft over de op haar spaarboekje ingeschreven bedragen, moet de tweede paragraaf van artikel 23ter luiden als volgt : « Is de man onder curatele gesteld, afwezig of verhinderd, dan kan de vrederechter, tot het bedrag van de som die hij, naargelang van de omstandigheden, zal bepalen, de vrouw machtigen de door haar man gestorte gelden terug te nemen. »

Artikel 23quinque wordt gewijzigd als volgt : « Het in artikelen 23bis en 23quater bedoelde verzet zal gedaan, vervolgd en berecht worden volgens de voorschriften der rechtspleging van het gemene recht, behoudens de navolgende afwijkingen :

« Het exploit tot verzet wordt de algemene bestuurder der Spaarkas betekend en vermeldt, op straffe van nietigheid, de hoedanigheid waarin hij, die verzet doet, handelt, benevens de naam, de voornamen, de plaats en de datum der geboorte van de minderjarige.

» Binnen acht dagen, te rekenen van de datum der betekening van het exploit, is hij, die verzet doet, op straffe van nietigheid van zijn verzet, gehouden de minderjarige tot geldigverklaring te dagvaarden en de algemene bestuurder der Spaarkas de eis tot geldigverklaring aan te zeggen.

» De termijn tot het aantekenen van verzet of van hoger beroep bedraagt acht dagen, te rekenen van de betekening van het vonnis; de termijn voor de voorziening in verbreking bedraagt vijftien dagen.

» De in kracht van gewijsde gegane beslissing zal de algemene bestuurder der Spaarkas betekend worden.

» De betekeningen aan de algemene bestuurder der Spaarkas kunnen gedaan worden bij ter post aangetekende brief. »

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

La disposition de l'arrêté du Régent du 18 septembre 1945 fixant à 1.000 francs le montant de la somme que la femme mariée peut retirer de son livret de Caisse d'Épargne sans l'autorisation de son mari est supprimée.

Art. 2.

L'article 23bis de la loi du 16 mars 1865 instituant une Caisse générale d'Épargne et de Retraite modifiée par celle du 10 février 1900 relative à l'épargne de la femme mariée et du mineur, est remplacé par ce qui suit :

« La femme mariée est admise à se faire ouvrir un livret sans l'assistance de son mari. Elle a le droit, sans l'assistance de celui-ci, de retirer les sommes inscrites au livret ainsi ouvert et de disposer de ces sommes pour les besoins du ménage.

» Les remboursements sont effectués exclusivement par le bureau d'immatriculation du livret ou à son intervention.

» Pendant la durée du mariage et à concurrence de 10.000 francs les sommes inscrites au livret de la femme ne sont pas susceptibles de saisie de la part des créanciers du mari, à moins que ceux-ci ne prouvent que les dettes dont ils poursuivent le paiement ont été contractées pour les besoins du ménage. »

Art. 3.

Le deuxième alinéa de l'article 23ter de la même loi est modifié comme suit :

« En cas d'interdiction, d'absence ou d'empêchement du mari, le Juge de Paix peut, à concurrence de la somme qu'il déterminera d'après les circonstances, autoriser la femme à retirer les fonds déposés par son mari. »

Art. 4.

L'article 23quinque de la même loi est modifié comme suit :

« L'opposition visée à l'article 23quater sera faite, poursuivie et jugée, d'après les règles de la procédure de droit commun, sauf les dérogations suivantes :

» L'exploit d'opposition sera notifié au Directeur Général de la Caisse et mentionnera, à peine de nullité, la qualité en laquelle agit l'opposition, ainsi que les nom, prénoms, lieu et date de naissance du mineur.

» Dans la huitaine de la date de signification de l'exploit, l'opposant sera tenu, sous peine de nullité de son opposition, d'assigner en validité le mineur et de dénoncer la demande en validité au Directeur Général de la Caisse.

» Le délai pour faire opposition ou pour interjeter appel sera de huit jours à partir de la notification du jugement, celui pour se pourvoir en Cassation de quinze jours.

» La décision qui aura acquis l'autorité de la chose jugée sera notifiée au Directeur Général de la Caisse.

» Les notifications au Directeur Général de la Caisse pourront être faites par lettre recommandée à la poste. »

20 janvier 1953.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

De bepaling van het besluit van de Regent van 18 September 1945, waarbij het bedrag, dat de gehuwde vrouw van haar Spaarboekje mag terugnemen zonder machtiging van haar man, vastgesteld is op duizend frank, wordt ingetrokken.

Art. 2.

Artikel 23bis van de wet van 16 Maart 1865, houdende oprichting van een Algemene Spaar- en Lijfrentekas, gewijzigd bij de wet van 10 Februari 1900 betreffende het sparen van de gehuwde vrouw en van de minderjarige, wordt vervangen door wat volgt :

« De gehuwde vrouw is bevoegd, zonder bijstand van haar man, een spaarboekje op haar naam te doen openen. Zij heeft het recht, zonder bijstand van haar man, de op dit boekje ingeschreven sommen terug te nemen en over die sommen te beschikken voor de behoeften van de huishouding.

» De terugbetalingen worden uitsluitend door het kantoor van inschrijving van het spaarboekje, of ter bemiddeling daarvan gedaan.

» Gedurende het huwelijk, en tot een bedrag van 10.000 frank, kan op de sommen, in het spaarboekje van de vrouw ingeschreven, geen beslag gelegd worden door de schuldeisers van de man, tenware door hen bewezen werd, dat de schulden, waarvan zij de betaling eisen, voor huishoudelijke behoeften werden aangegaan. »

Art. 3.

Het tweede lid van artikel 23ter van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt :

« Is de man onder curatele gesteld, afwezig of verhinderd, dan kan de vrederechter, tot het bedrag van de som die hij, naargelang van de omstandigheden, zal bepalen, de vrouw machtigen de door haar man gestorte gelden terug te nemen. »

Art. 4.

Artikel 23quinque van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt :

« Het in artikelen 23bis en 23quater bedoelde verzet zal gedaan, vervolgd en berecht worden volgens de voorschriften der rechtspleging van het gemene recht, behoudens de navolgende afwijzingen :

» Het exploit tot verzet wordt de algemene bestuurder der Spaarkas betekend en vermeldt, op straffe van nietigheid, de hoedanigheid waarin hij, die verzet doet, handelt, benevens de naam, de voornamen, de plaats en de datum der geboorte van de minderjarige.

» Binnen acht dagen, te rekenen van de datum der betekening van het exploit, is hij, die verzet doet, op straffe van nietigheid van zijn verzet, gehouden de minderjarige tot geldigverklaring te dagvaarden en de algemene bestuurder der Spaarkas de eis tot geldigverklaring aan te zeggen.

» De termijn tot het aantekenen van verzet of van hoger beroep bedraagt acht dagen, te rekenen van de betekening van het vonnis; de termijn voor de voorziening in verbrekking bedraagt vijftien dagen.

» De in kracht van gewijsde gegane beslissing zal de algemene bestuurder der Spaarkas betekend worden.

» De betekeningen aan de algemene bestuurder der Spaarkas kunnen gedaan worden bij ter post aangetekende brief. »

20 Januari 1953.